

Valforsknings-
programmet

Rapport 2024:5

Ett förändrat EU-motstånd i Sverige

Sören Holmberg
Richard Karlsson
Emma Olsson

Valforskningsprogrammet

Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

2024.3.20

www.gu.se/valforskningsprogrammet

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Valforskningsprogrammets rapportserie

Sedan 1950-talet genomför forskare knutna till Valforskningsprogrammet i Göteborg empiriska undersökningar av hur den svenska demokratin mår och utvecklas. Rapportserien är vår viktigaste publikationskanal för att bidra till samhällets kunskapsförsörjning på demokratiområdet. Målsättningen är att sprida grundläggande fakta och forskningsresultat som rör val och väljarbeteende till en bred publik av forskare, studenter, journalister, politiker och allmänhet.

The SNES Program Report Series

Since the 1950s, the researchers associated with the Swedish National Election Studies Program at the Department of Political Science, University of Gothenburg, conducts empirical research on the well-being and development of the Swedish democracy. The working report series is one of our main publication outlets. The aim is to publish basic facts and research results about elections and voting behavior to a broad audience of researchers, students, journalists, politicians and the public.

Citering:

Holmberg, Sören, Richard Karlsson och Emma Olsson (2024). Ett förändrat EU-motstånd i Sverige. Valforskningsprogrammets rapportserie 2024:5. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.

Redaktör för rapportserien:

Henrik Ekengren Oscarsson

Ett förändrat EU-motstånd i Sverige

SÖREN HOLMBERG
Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

RICHARD KARLSSON
Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

EMMA OLSSON
Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

Sammanfattning

Svenska folket har blivit mycket mer positiva till EU sedan den jämna folkomröstningen 1994. Men den förändringen har i allt väsentligt inträffat därför att personer till vänster i politiken kommit att släppa sitt gamla motstånd mot EU och börjat stödja Unionen. Personer till höger var från början till övervägande delen positivt inställda till EU. Den positivismen har dock försvagats något över tid. Så mycket så att personer ideologiskt klart till höger idag är mer negativa till EU än personer klart till vänster. Partipolitiskt är SD-väljare sedan några år tillbaka de mest skeptiska till Europeiska Unionen. Dessförinnan var Vänsterpartiets sympatisörer de mest EU-kritiska. Sverige har en ny och annorlunda EU-politisk spelplan.

Summary

Swedes have become much more positive to EU. That development has primarily been caused by left-leaning voters abandoning their old resentment of EU and starting to support the Union. Right-leaning Swedes were from the beginning most often in favor of EU. However, that positivism has weakened over time. So much so, that today, persons clearly to the ideological right are more negative to EU than persons clearly to the left. Voters supporting the right-wing, populist party Sweden Democrats have since a couple of years the distinction of being the voter group most negative to EU. Earlier that distinction belonged to voters for the Left Party. Sweden has a new and different EU-political playing field.

Ett mer populärt EU

Folkomröstningen om ett EU-medlemskap senhösten 1994 blev jämn. En knapp majoritet av väljarna röstade för ett svenskt inträde i Europeiska Unionen (52,3 procent). Motståndarna samlade 46,8 procent medan 0,9 procent valde att avge en blank röst. Valdeltagandet blev 83,3 procent (Gilljam & Holmberg 1996). I SOM-undersökningen hösten 1994 var opinionsläget ännu jämnare där 39 procent angav att de i huvudsak var för det svenska medlemskapet i EU mot 37 procent som uppgav att de var emot. Hela 24 procent svarade att de inte hade någon bestämd åsikt (se Tabell 1 och SOM Svensk EU-opinion).¹

Åren efter folkomröstningen när Sverige gått in i EU ökade motståndet till medlemskapet i SOM:s mätningar upp till som mest 52 procent år 1996. Det var först 2002 som motståndet minskade tydligt och andelen positiva till medlemskapet blev större än andelen negativa. Men ser man på Figur 1 så har motståndet sjunkit kontinuerligt sedan toppnoteringen 1996. Ett opinionsläge som sedan dess förstärkts bra nära kontinuerligt fram till senaste mätningen 2023, då endast 12 procent av de svarande i SOM-undersökningen angav att de var emot det svenska medlemskapet i EU medan hela 62 procent sade att de var för medlemskapet.

Utvecklingen mot ett alltmer minskande motstånd mot det svenska EU-medlemskapet kan också noteras inom alla partiers väljargrupper. Samtliga partiers sympatisörer uppvisade på olika nivåer mest EU-motstånd åren 1995-97.² Mest så bland sympatisörer till Vänsterpartiet och Miljöpartiet (80-81 procent) och tydligt minst bland anhängare till Moderaterna och Folkpartiet (29-31 procent). Motståndet hade ett tydligt vänsterhögermönster med personer till vänster ideologiskt klart mer negativa till EU än personer ideologiskt till höger (se tabell 2). Sedan dess har alla partiers sympatisörer blivit påtagligt mindre negativa till Sveriges EU-medlemskap. I SOM-undersökningen 2023 var det – med ett undantag – endast mellan 1-17 procent av partiernas väljare som var emot Sveriges medlemskap i EU. Undantaget är Sverigedemokraterna som rymde klart fler motståndare (35 procent). Andelen EU-motståndare har dock gått ned även bland SD-sympatisörer, från som mest 81 procent 2004 till 35 procent 2023. Utmärkelsen att ha Sveriges mest EU-negativa sympatisörer övergick från Vänsterpartiet till Sverigedemokraterna i SOM-undersökningen 2014.

Från mest EU-motstånd inom vänstern till mest EU-motstånd inom högern

Ideologiskt var motståndet mot EU från början åren 1995-97 tydligt starkast klart till vänster med höga majoritetssiffror mot medlemskapet (kring 75-80 procent). Personer klart till höger var sällan mot medlemskapet. Andelen EU-motståndare höll sig kring 20 procent. Det mönstret har sedan ändrats drastiskt över tid. Väljare med ideologisk hemvist till vänster, i mitten eller strax till höger om mitten har blivit mindre negativa till EU-medlemskapet vart efter åren har gått (se Figur 3). I SOM-mätningarna på 2020-talet rymmer exempelvis personer klart till vänster endast cirka 10-20 procent EU-motståndare. Längst ut till höger ser opinionsutvecklingen helt annorlunda ut. Andelen EU-motståndare har inte minskat. Tvärtom kan en viss ökning iakttas. Andelen motståndare till EU-medlemskapet bland personer ideologiskt klart till höger var som högst 2023 med 30 procent.³ Motståndet mot det svenska medlemskapet i EU blev 2017 för första gången starkare bland väljare klart till höger än bland väljare klart till vänster

¹ Denna rapport är en uppdatering av Valforskningsprogrammets rapport ”2023:11 Det svenska EU-motståndet”.

² Sverigedemokraterna ingår inte i SOM:s mätningar förrän 2002. Då 2004 uppvisade SD-anhängarna det starkaste motståndet mot Sveriges medlemskap i EU (81 procent).

³ Resultatet i SOM-undersökningen 2022 visar ett klart minskat motstånd mot EU jämfört med resultatet 2021, 17 procent motståndare 2021 mot 11 procent 2022. Vi tror inte det är fråga om en effekt av den svenska valdebatten 2022. Snarare misstänker vi att det minskade motståndet har att göra med Rysslands anfall på Ukraina våren 2022, och EU:s tydliga stöd till Ukraina (se vidare Blombäck & Karv 2023).

(se tabell 2). Dessförinnan på 1990-talet och i början av 2000-talet var motståndet mot EU alltid starkare på vänsterkanten. Då, för tjugo-trettio år sedan, uppfattades EU som ett högerprojekt. Så är uppenbarligen inte läget längre idag.

Resultaten med en allt mindre avvisande inställning till EU bland svenska folket – och därtill bland samtliga partiets väljare – liksom att motståndet idag sedan några år tillbaka inte främst återfinns bland personer ideologiskt till vänster utan bland personer ideologiskt till höger är mycket robust. Vi ser samma mönster oavsett hur vi mäter, när vi mäter och vem som mäter. Frågor i SOM-studierna eller i Valundersökningarna som gäller positiva respektive negativa attityder till EU ger samma resultat (se tabellerna 3, 4 och 8). Det samma gäller när Valundersökningarna frågar om att lämna EU i riksdags- eller EUP-val (se tabellerna 7 och 10). Motståndet mot EU har minskat mycket påtagligt och det främst bland vänsterväljare. Bland väljare klart till höger och bland SD-sympatisörer syns inte motsvarande förändring till ett minskande EU-motstånd under de senaste 10-15 åren. Idag är motståndet till EU starkast på högerkanten och bland SD:s anhängare.

Än så länge fortsatt Nej till Euron

Men den ökande acceptans som EU åtnjuter bland svensk folket har inte inneburit att ett fördjupat samarbete inom och med EU också har blivit mer uppskattat. Ett exempel på det är åsikterna om euro som en svensk valuta. I folkomröstningen 2003 vann motståndarna till euro relativt klart med 55,9 procent mot 42,0 procent för euro-anshängarna. Blankröstarna var 2,1 procent, klart fler än i EU-omröstningen 1994. Valdeltagandet blev 82,6 procent, obetydligt lägre än i folkomröstningen om EU-medlemskapet (Oscarsson & Holmberg 2004). I SOM:s mätningar var opinionsläget något jämnare på hösten 2003 med 45 procent negativa till euro som svensk valuta, 38 procent positiva och 17 procent med varken eller-svar (SOM Svensk EU-opinion). Men dock en klar övervikt för nej till euro. En övervikt som funnits alla år sedan folkomröstningen, och som förstärkts – speciellt under den grekiska eurokrisen med början 2010/11 och som fortsatte vara akut fram till 2013/14. Under de åren ökade andelen negativa till euro i Sverige till 70-75 procent. Sedan dess har euro-motståndet gått ned något till 55-60 procent åren 2019-2022, därefter tydligt ned till 43% år 2023. (se tabellerna 5 och 6 samt figur 5).

Partimässigt under senare år är det två partiets väljare som är mest emot euro som ersättare till kronan. Det är fråga om väljare som stödjer Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, där cirka 55 procent är motståndare till euron. Minst motstånd mot euro finner vi bland sympatisörer till Liberalerna (27 procent 2023). Socialdemokraternas sympatisörer är mer kritiska. År 2023 är 42 procent av dem negativa till en ändrad valuta. Som synes är skillnaderna i motståndet mot euron inte dramatiskt stort mellan de olika partiernas väljargrupper. De var klart större under 1990-talet och i folkomröstningen 2003 (notera eta-måtten i tabell 5).

Även fortsatt Nej till EU som ett slags Europas Förenta Stater

En annan indikator på att den svensk opinionen är tveksam till mer av EU än det som överenskomms i och med folkomröstningen 1994 är den avvisande inställningen till ett federalt EU, ett slags Europas Förenta Stater (Weissenbilder, Andersson & Öhberg 2023). Majoriteter kring 60-65 procent har hela tiden i Valundersökningarnas mätningar sedan inträdet i EU 1995 sagt nej till förslaget att EU utvecklas till en förbundsstat (se tabell 9). I SVT/VALU:s mätningar bland röstande i EUP-valen har andelen negativa också varit stabil, men med ett något lägre värde kring 50-55 procent (se Tabell 11). SVT/VALU:s studier omfattar inte alla röstberättigade väljare som är fallet för SOM- och Valundersökningarna. SVT/VALU inkluderar enbart röstande personer som får besvara en enkät när de lämnar vallokalerna (Holmberg m fl 2020).

I senaste SVT/VALU-undersökningen 2019 var SD:s väljare mesta motståndare mot att EU utvecklas till ett Europas Förenade Stater (71 procent), följda av Vänsterpartiets väljare med 67 procent motståndare. Lägst andel negativa till EU som en federal stat återfanns bland Liberalernas väljare (23 procent). Liberalerna var det enda parti i EUP-valet 2019 som hade en majoritet bland sina väljare som sympatiserade med tanken på EU som en framtida förbundsstat.

Förändringen i Sverige med ett starkare EU-motstånd till höger än till vänster är inte unik

Den svenska opinionsförändringen från klart starkast motstånd till EU bland personer till vänster i politiken till dagens läge med starkast motstånd till höger är inte unik. Motsvarande åsiktsförskjutning kan också noteras i flera andra EU-länder. Vi kan jämföra resultat från ett jämförande valforskningsprojekt omfattande 27 EU-länder i EUP-valet 2009 med jämförbara resultat från en Eurobarometermätning sommaren 2022 (Eurobarometer 2022). I studien 2009 hade EU mer motstånd bland väljare ideologiskt lutande till vänster i 18 länder mot mest motstånd bland högerlutande väljare i 8 länder, och med 1 land med lika mycket motstånd till vänster som till höger (Holmberg 2011).⁴ Motsvarande utfall i mätningen 2022 visar att EU hade ett starkare motstånd till vänster i 12 länder mot mest motstånd till höger i 15 länder (se tabell 12). Det betyder att antalet EU-länder med mest ideologiskt opinionsmotstånd mot Unionen till vänster minskat från 18 till 12 länder, samtidigt som antalet EU-länder med starkast motstånd mot EU ideologiskt lokaliserat till höger ökat från 8 till 15 länder.⁵ Fler EU-länder har idag starkare motstånd mot EU till höger än till vänster. En tydlig förskjutning har skett med en klar ökning i antalet länder med starkast EU-motstånd till höger i politiken. Antalet länder där motståndet svängt över från att tidigare ha varit starkast till vänster till att idag vara starkast till höger är 8.⁶ Bland dessa återfinns de tre nordiska länderna Danmark, Finland och Sverige.

Vi i Sverige är alltså inte ensamma i vandrigen från mest EU-motstånd till vänster till mest EU-motstånd till höger. Opinionsen i 7 andra EU-länder har gjort samma resa. Det tycks som om den äldre uppfattningen i majoriteten av EU:s medlemsländer – att EU var ett högerprojekt – idag ändrats i en majoritet av EU-länderna till att EU är ett vänsterprojekt. När EU sågs som ett högerprojekt blev vänstern motståndare. Nu när EU ses som ett vänsterprojekt blir högern motståndare.

Det blir intressant att följa valet till EU-parlamentet 2024 och se hur den förändrade ideologiska opinionen påverkar de olika partiernas resultat. Den EU-politiska terrängen är klart annorlunda än i tidigare val.

⁴ I Holmberg 2011 mäts tekniskt sett stöd för EU, som vi här tolkat om i termer av motstånd mot EU.

⁵ Storbritannien är medtagen i analysen. Eurobarometern mätte opinionen i landet 2022 trots att det inte längre är medlem i EU. Vid båda mättillfällena var motståndet mot EU klart starkast på högerkanten. Landet med lika starkt motstånd mot EU till vänster som till höger i studien 2009 var Spanien. I mätningen 2022 var motståndet mot EU något starkare till vänster än till höger i Spanien.

⁶ Vi räknar här med Malta, Frankrike, Belgien, Luxemburg, Irland, Danmark, Finland och Sverige. Endast ett land har gått motsatt väg från starkast EU-motstånd till höger till numera starkast motstånd till vänster. Det är Rumänien.

Tabell 1 Andel negativ till svenskt medlemskap i EU efter partisympati 1991-2023 (procent).
Proportion of people against a Swedish membership in the EU, by party sympathy, 1991-2023 (per cent)

	Partisympati										Eta
	V	S	MP	C	L	KD	M	NyD	SD	Samtliga	
1991	51	21	55	40	8	21	5	15	-	20	.49
1992	75	48	85	46	24	53	11	40	-	40	.52
1993	78	48	56	56	26	35	16	40	-	40	.48
1994	75	40	69	41	18	52	15	36	-	37	.47
1995	81	49	74	61	23	42	22	-	-	49	.49
1996	80	51	81	61	31	64	25	-	-	52	.47
1997	82	51	73	56	27	55	29	-	-	49	.41
1998	68	44	73	53	23	41	17	-	-	42	.45
1999	72	42	67	47	24	43	21	-	-	43	.44
2000	74	37	63	48	22	44	23	-	-	42	.42
2001	68	40	61	47	20	45	21	-	-	41	.38
2002	63	31	55	47	19	38	15	-	52	33	.37
2003	68	32	59	53	17	40	15	-	64	35	.42
2004	63	35	52	51	21	46	21	-	81	38	.36
2005	65	36	49	48	25	45	23	-	77	37	.33
2006	59	31	44	32	20	41	18	-	61	31	.34
2007	53	32	37	27	17	29	16	-	63	29	.34
2008	59	27	29	25	13	35	12	-	51	27	.38
2009	51	25	28	24	7	30	12	-	41	23	.36
2010	49	26	26	14	9	28	14	-	49	23	.36
2011	63	30	35	34	6	13	14	-	52	26	.40
2012	57	27	20	33	8	31	13	-	42	25	.39
2013	59	29	22	28	15	29	16	-	53	28	.37
2014	46	21	15	21	4	17	12	-	53	23	.42
2015	46	20	17	19	12	17	11	-	47	24	.40
2016	32	17	8	14	10	22	10	-	56	22	.49
2017	25	14	7	9	4	14	12	-	49	18	.44
2018	22	11	4	4	4	21	8	-	46	16	.48
2019	20	8	7	6	3	9	7	-	47	16	.54
2020	29	10	7	6	3	20	13	-	43	18	.42
2021	23	9	3	7	5	27	13	-	44	17	.44
2022	15	7	5	1	2	14	6	-	31	11	.38
2023	16	8	7	1	12	17	5	-	35	12	.42

Källa: SOM-undersökningarna 1991-2023

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Vad är din åsikt om det svenska medlemskapet i EU?" Svartalternativen är: "I huvudsak för det svenska medlemskapet i EU", "I huvudsak emot det svenska medlemskapet i EU", "Har ingen bestämd åsikt i frågan". Samtliga svarande ingår i procentsatsen. Sambandsmättet Eta kan variera mellan 0.00 och 1.0 och visar graden av samvariation mellan partisympati och EU-åsikt. Antalet partier varierar mellan 7 och 9. Inramade resultat visar år med mest negativ inställning till EU-medlemskap för respektive parti.

Tabell 2 Andel negativ till svenskt medlemskap i EU efter ideologisk vänster-höger position 1991-2023 (procent).
Proportion of people against a Swedish membership in the EU, by ideological left-right position, 1991-2023 (per cent).

	Klart till vänster	Något till vänster	Varken till höger eller till vänster	Något till höger	Klart till höger	Samtliga	Eta
1991	45	25	21	13	4	20	.40
1992	66	53	42	22	12	40	.46
1993	64	52	42	22	16	40	.44
1994	58	45	37	22	17	37	.38
1995	73	64	53	32	16	49	.41
1996	82	59	59	35	20	52	.40
1997	76	61	53	30	23	49	.40
1998	65	53	45	26	19	42	.39
1999	67	57	44	28	25	43	.37
2000	66	50	44	29	21	42	.34
2001	63	52	42	27	20	41	.35
2002	53	36	36	22	18	33	.30
2003	57	45	37	23	13	35	.31
2004	58	45	41	26	23	38	.29
2005	58	41	41	26	21	37	.30
2006	49	36	33	22	20	31	.28
2007	50	35	30	20	18	29	.27
2008	45	30	28	17	14	27	.29
2009	43	29	22	15	12	23	.28
2010	41	25	27	16	13	23	.30
2011	48	32	26	17	14	26	.31
2012	47	28	23	19	16	25	.27
2013	47	31	28	20	21	28	.27
2014	35	25	25	15	20	23	.24
2015	37	26	21	19	23	24	.16
2016	28	17	28	17	21	22	.21
2017	21	16	19	16	25	18	.11
2018	15	11	19	14	24	16	.14
2019	18	9	16	15	27	16	.19
2020	23	11	17	17	27	18	.15
2021	20	11	18	16	27	17	.14
2022	11	6	10	12	17	11	.12
2023	14	7	12	11	30	12	.23

Källa: SOM-undersökningarna 1991-2023

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Vad är din åsikt om det svenska medlemskapet i EU?" Svartalternativen är: "I huvudsak för det svenska medlemskapet i EU", "I huvudsak emot det Svenska medlemskapet i EU", "Har ingen bestämd åsikt i frågan". Uppgifterna om vänster-högerposition bygger på enkätfrågan: "Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-höggerskala. Var någonstans skulle du placera dig själv på en sådan skala?" Sambandsmättet Eta kan variera mellan 0.00 och 1.0 och visar graden av samvariation mellan självklassificerad vänster-höger position och EU-åsikt. Inramade resultat visar år med mest negativ inställning till EU-medlemskap.

Tabell 3 Andel med en negativ inställning till EU efter partisympati 2007-2023 (procent).
Proportion of people with a negative attitude towards the EU, by party sympathy, 2007-2023 (per cent).

	Partisympati									Eta
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Samtliga	
2007	52	29	32	33	18	31	15	71	28	.27
2008	60	31	31	27	12	36	13	54	28	.31
2009	59	27	36	19	10	38	14	57	27	.33
2010	58	31	31	23	19	30	15	52	27	.27
2011	58	34	35	40	16	32	22	53	32	.24
2012	66	36	35	33	15	40	23	54	34	.27
2013	60	33	28	32	17	31	19	57	32	.29
2014	53	25	21	21	10	23	16	59	27	.33
2015	48	25	18	24	17	32	16	57	29	.33
2016	41	23	18	19	17	28	17	61	27	.35
2017	33	18	13	13	13	20	14	53	23	.34
2018	23	13	7	7	5	23	10	55	19	.40
2019	23	11	8	7	5	15	11	47	18	.38
2020	28	13	9	7	7	26	16	53	21	.37
2021	22	10	5	8	9	28	13	53	19	.39
2022	22	9	6	5	6	22	10	36	15	.31
2023	21	9	6	4	6	18	10	43	16	.36

Källa: SOM-undersökningarna 2007-2023

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Allmänt sett, vilken är din inställning till EU?". Svarsalternativen är: "Mycket positiv", "Ganska positiv", "Varken positiv eller negativ", "Ganska negativ", "Mycket negativ" och "Ingen uppfattning". Sambandsmålet Eta kan variera mellan 0.00 och 1.0 och visar graden av samvariation mellan partisympati och EU-åsikt. Inramade resultat visar år med mest negativ inställning till EU-medlemskap.

Tabell 4 Andel med en negativ inställning till EU efter ideologisk vänster-högerposition 2007-2023 (procent).
Proportion of people with a negative attitude towards the EU, by ideological left-right position, 2007-2023 (per cent).

	Klart till vänster	Något till vänster	Varken till höger eller till vänster	Något till höger	Klart till höger	Samtliga	Eta
2007	44	37	25	22	21	28	.18
2008	50	32	30	18	17	28	.22
2009	46	33	29	19	11	27	.23
2010	49	33	28	20	16	27	.23
2011	52	39	30	24	23	32	.19
2012	55	39	33	26	24	34	.20
2013	49	35	31	23	23	32	.18
2014	41	29	28	20	23	27	.15
2015	43	28	30	24	29	29	.12
2016	33	25	29	23	31	27	.08
2017	27	20	23	19	30	23	.09
2018	21	14	20	17	28	19	.12
2019	19	11	19	17	29	18	.14
2020	21	15	21	21	35	21	.13
2021	19	12	19	20	34	19	.16
2022	16	9	15	15	22	15	.12
2023	16	10	16	17	29	16	.15

Källa: SOM-undersökningarna 2007-2023

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Allmänt sett, vilken är din inställning till EU?". Svarsalternativen är: "Mycket positiv", "Ganska positiv", "Varken positiv eller negativ", "Ganska negativ", "Mycket negativ" och "Ingen uppfattning". Sambandsmättet Eta kan variera mellan 0.00 och 1.0 och visar graden av samvariation mellan självklassificerad vänster-högerposition och EU-åsikt. Inramade resultat visar år med mest negativ inställning till EU-medlemskap.

Tabell 5 Andel som anser att införandet av Euro i Sverige är ett dåligt förslag efter partisympati 1995-2023 (procent).
Proportion of people who consider the introduction of euro in Sweden to be a bad proposal, by party sympathy, 1995-2023 (per cent).

	Partisympati									Eta
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Samtliga	
1995	73	60	68	59	43	51	34	-	54	.29
1996	68	50	71	63	30	51	28	-	48	.32
1997	68	50	60	55	35	48	26	-	45	.29
1998	61	36	58	46	16	30	11	-	34	.35
1999	57	34	53	41	21	31	16	-	34	.30
2000	71	44	69	53	23	48	24	-	46	.34
2001	60	45	54	43	16	38	16	-	35	.29
2002	64	35	56	49	20	41	17	-	36	.29
2003	76	41	74	76	26	50	22	75	45	.39
2004	74	44	58	63	24	58	24	71	45	.33
2005	68	46	64	44	32	59	26	67	43	.28
2006	74	49	57	45	31	56	30	61	45	.25
2007	66	59	50	57	39	46	35	75	51	.23
2008	69	52	56	49	29	58	28	73	47	.28
2009	59	47	43	42	20	52	23	46	38	.26
2010	78	62	59	51	36	56	42	72	54	.23
2011	84	78	81	77	62	79	68	83	73	.16
2012	88	76	80	76	64	75	70	80	75	.13
2013	86	77	77	80	62	70	64	80	73	.17
2014	83	73	76	78	61	60	57	82	70	.20
2015	88	73	77	74	59	76	66	78	72	.15
2016	83	73	72	74	61	65	63	77	70	.14
2017	74	70	57	65	57	69	58	76	67	.14
2018	78	69	64	66	48	60	57	77	66	.19
2019	82	64	61	58	37	68	49	66	62	.22
2020	73	64	53	58	46	65	58	73	63	.15
2021	68	62	55	59	45	66	59	69	62	.11
2022	63	57	65	54	49	44	48	64	56	.13
2023	57	42	38	39	27	51	35	54	43	.17

Källa: SOM-undersökningarna 1995-2023

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Vilken är din åsikt om följande förslag: Sverige bör införa euro som valuta?". Svarsalternativen är: "Mycket bra förslag", "Ganska bra förslag", "Varken bra eller dåligt förslag", "Ganska dåligt förslag" och "Mycket dåligt förslag". Sambandsmättet Eta kan variera mellan 0.00 och 1.0 och visar graden av samvariation mellan partisympati och EU-åsikt. Antalet partier varierar mellan 7 och 9. Inramade resultat visar år med mest negativ inställning till EU-medlemskap.

Tabell 6 Andel som anser att införandet av Euro i Sverige är ett dåligt förslag efter partisympati (procent).
Proportion of people who consider the introduction of euro in Sweden to be a bad proposal, by party sympathy.

	Partisympati									
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Samtliga	Eta
2006	79	55	69	49	27	54	29	91	50	.35
2010	67	59	60	54	39	72	34	73	52	.27
2014	84	77	68	88	64	67	66	78	74	.18
2018	74	70	69	70	50	60	52	75	65	.22
2022	71	61	59	61	38	66	46	66	58	.22

Källa: Valundersökningarna/Rd-val

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Vilken är din åsikt om följande förslag: Sverige bör införa euro som valuta?". Svartalternativen är: "Mycket bra förslag", "Ganska bra förslag", "Varken bra eller dåligt förslag", "Ganska dåligt förslag" och "Mycket dåligt förslag". Sambandsmättet Eta kan variera mellan 0.00 och 1.0 och visar graden av samvariation mellan partisympati och EU-åsikt. Antalet partier varierar mellan 7 och 9.

Tabell 7 Andel som anser att det är ett bra förslag att Sverige utträder ur EU efter partisympati (procent).
Proportion of people who consider it to be a good idea for Sweden to leave the EU, by party sympathy.

	Partisympati									
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Samtliga	Eta
1998	78	45	71	42	15	43	15	-	41	.47
2002	59	30	49	39	12	23	9	-	30	.39
2006	54	29	28	27	11	32	13	82	28	.34
2010	47	22	14	13	3	18	7	32	17	.37
2014	42	19	18	7	3	5	13	56	20	.39
2018	17	8	6	4	2	11	7	46	13	.47
2022	12	6	3	4	2	16	6	38	11	.43

Källa: Valundersökningarna/Rd-val

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Vilken är din åsikt om följande förslag: Sverige bör utträda ur EU?". Svartalternativen är: "Mycket bra förslag", "Ganska bra förslag", "Varken bra eller dåligt förslag", "Ganska dåligt förslag" och "Mycket dåligt förslag". Sambandsmättet Eta kan variera mellan 0.00 och 1.0 och visar graden av samvariation mellan partisympati och EU-åsikt. Antalet partier varierar mellan 7 och 9.

Tabell 8 Andel med en allmänt negativ inställning till EU efter partisympati 2009-2019 (procent).
Proportion of people with a generally negative attitude towards the EU, by party sympathy, 2009-2019 (per cent).

	Partisympati									Eta
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Samtliga	
2009	49	27	26	19	9	27	9	46	21	.37
2014	52	24	22	17	7	8	12	52	21	.37
2019	19	10	5	5	1	21	8	49	16	.46

Källa: Valundersökningarna/EuP-val

Kommentar Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Allmänt sett, vilken är din inställning till EU?". Svarsalternativen är: "Mycket positiv", "Ganska positiv", "Varken positiv eller negativ", "Ganska negativ", "Mycket negativ" och "Ingen uppfattning". Sambandsmättet Eta kan variera mellan 0.00 och 1.0 och visar graden av samvariation mellan partisympati och EU-åsikt. Antalet partier varierar mellan 7 och 9.

Tabell 9 Andel med en negativ inställning till att EU utvecklas till en förbundsstat, ett slags Europas förenta stater, efter partisympati 1995-2014 (procent).
Proportion of people with a negative attitude towards the EU developing into a federal state, a kind of United States of Europe, by party sympathy, 1995-2014 (per cent).

	Partisympati									Eta
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Samtliga	
1995	86	65	86	77	47	80	39	-	64	.41
1999	79	58	66	65	53	60	39	-	57	.31
2004	85	71	78	80	53	72	49	-	69	.31
2009	79	73	74	68	56	72	55	45	64	.26
2014	80	58	68	41	45	60	49	74	58	.26

Källa: Valundersökningarna/EuP-val

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Tycker du att det är positivt eller negativt att EU utvecklas till en förbundsstat, ett slags Europas förenta stater.?". Svarsalternativ på en skala mellan 0 (mycket negativt) och 10 (mycket positivt). Svar mellan 0-4 har kodats som negativ inställning. Sambandsmättet Eta kan variera mellan 0.00 och 1.0 och visar graden av samvariation mellan partisympati och EU-åsikt. Antalet partier varierar mellan 7 och 9.

Tabell 10 Andel som anser att det är ett mycket /ganska bra förslag att Sverige lämnar EU 1999-2019 (procent).
Proportion of people who think it is a very good/somewhat good idea for Sweden to leave the EU, 1999-2019 (per cent).

	Partisympati									Eta
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	Samtliga	
1999	73	35	56	32	9	32	18	-	35	.46
2004	53	30	51	36	13	36	16	-	31	.37
2009	41	12	18	13	2	19	6	38	17	.35
2014	49	22	17	12	13	20	13	59	23	.39
2019	14	6	3	3	1	11	6	39	12	.46

Källa: Valundersökningarna/EuP-val

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Vilken är din åsikt om följande förslag: Sverige bör utträda ur EU?" Svartalternativen är: "Mycket bra förslag", "Ganska bra förslag", "Varken bra eller dåligt förslag", "Ganska dåligt förslag" och "Mycket dåligt förslag". Sambandsmättet Eta kan variera mellan 0.00 och 1.0 och visar graden av samvariation mellan partisympati och EU-åsikt. Antalet partier varierar mellan 7 och 9.

Tabell 11 Andel med en negativ inställning till EU som ett blivande Europas Förenta Stater 1995-2019 (procent).
Proportion of people with a negative attitude towards the EU as a future United States of Europe, 1995-2019 (per cent).

	Partival i EuP-val											Eta	
	V	S	MP	C	L	KD	M	SD	JL	PP	FI		Samtliga
1995	87	46	86	64	25	40	15	-	-	-	-	52	.62
1999	83	38	84	55	25	39	13	-	-	-	-	45	.58
2004	81	44	72	53	28	47	23	-	79	-	-	54	.49
2009	75	75	63	38	25	46	23	67	84	47	60	45	.41
2014	79	52	61	57	37	58	34	73	80	61	64	56	.33
2019	67	43	49	46	23	63	47	71	-	-	-	51	.29

Källa: SVT/Valu/EuP-val

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Tycker du att det är positivt eller negativt att EU utvecklas till en förbundsstat, ett slags Europas förenta stater.?" Svartalternativen är: "Mycket positiv", "Ganska positiv", "Varken positiv eller negativ", "Ganska negativ" och "Mycket negativ". Sambandsmättet Eta kan variera mellan 0.00 och 1.0 och visar graden av samvariation mellan partisympati och EU-åsikt. Antalet partier varierar mellan 7 och 9.

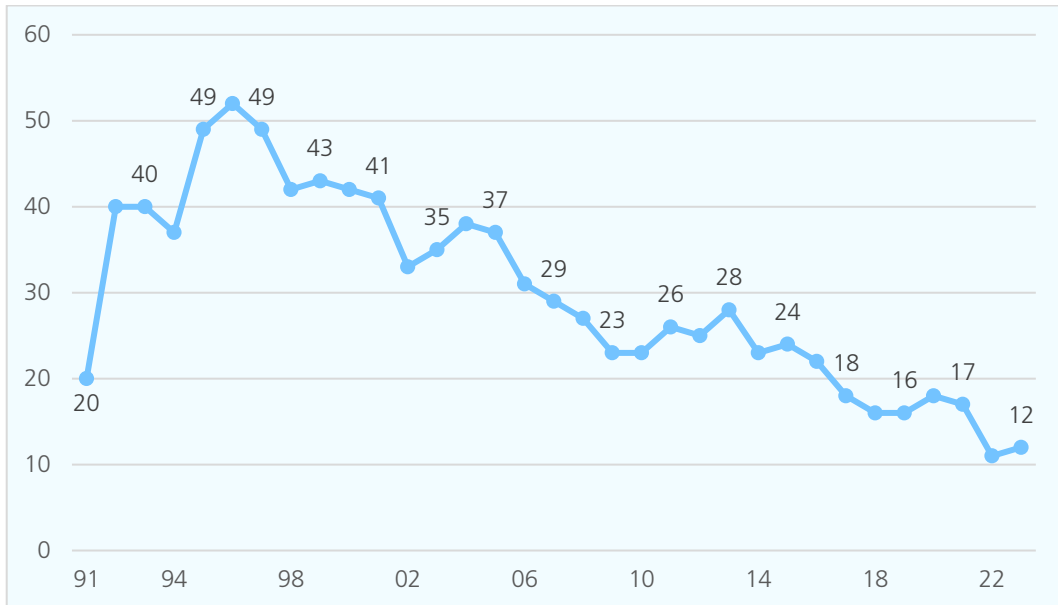
Tabell 12 Andel negativa till EU efter ideologisk vänster-högerposition i 39 europeiska länder 2022 (procent).
Proportion of people with a negative attitude towards the EU, by ideological left-right position in 39 European countries, 2022 (per cent).

	Vänster	Varken/eller	Höger	Skillnad: Vä minus Hö
Länder som är med i EU				
Kroatien	11	9	14	-3
Ungern	9	10	19	-10
Irland	7	6	7	+/- 0
Italien	9	14	22	-13
Litauen	14	14	5	+9
Luxemburg	14	12	26	-12
Lettland	29	18	9	+20
Makedonien	20	24	35	-15
Malta	7	7	13	-6
Nederländerna	10	19	35	-25
Polen	1	2	9	-8
Portugal	7	1	4	+3
Österrike	13	24	41	-28
Belgien	14	21	24	-10
Bulgarien	30	18	11	+19
Cypern	44	22	9	+35
Tjeckien	36	32	19	+17
Danmark	12	11	21	-9
Estland	17	14	12	+5
Grekland	43	24	20	+23
Spanien	17	9	11	+6
Finland	5	13	20	-15
Frankrike	22	20	34	-12
Rumänien	20	15	9	+11
Sverige	14	16	26	-12
Slovenien	17	17	16	+1
Slovakien	39	25	12	+27
Tyskland	9	14	33	-24
Länder som inte är med i EU				
Island	8	15	44	-36
Kosovo	8	6	9	-1
Montenegro	11	17	44	-33
Norge	18	20	22	-4
Albanien	3	0	14	-11
Bosnien-Herzegovina	14	18	18	-4
Schweiz	12	28	56	-44
Cypern/Tu	25	22	42	-17
Serbien	34	32	34	+/- 0
Turkiet	44	30	30	+14
Storbritannien	14	25	37	-23

Källa: Eurobarometer June/July 2022

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "In general, does the EU conjure up for you a very positive, fairly positive, neutral, fairly negative or very negative image?" Svartalternativen är: "Very positive", "Fairly positive", "Neutral", "Fairly negative" och "Very negative". Uppgifterna om vänster/höger position är inhämtade från enkätfrågan "In political matters people talk of "the left" and "the right". How would you place your views on this scale?" Vänster = 1–4 på skalan; Höger = 7–10 på skalan och Varken/eller = 5–6 på skalan.

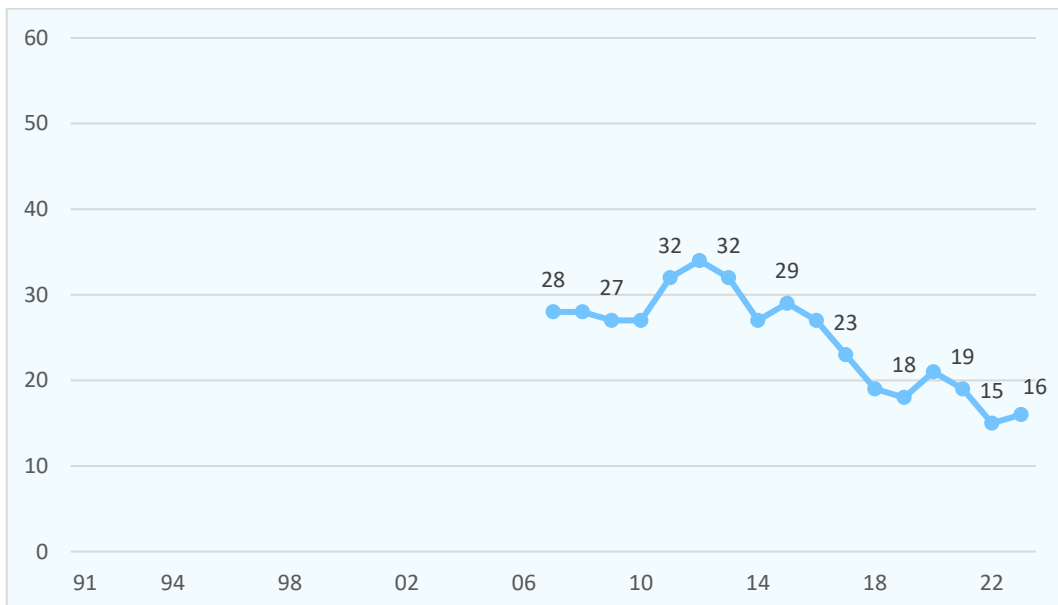
Figur 1 Andel emot ett svenskt EU-medlemskap 1991-2023 (procent).
Proportion against a Swedish membership in the EU, 1991-2023 (per cent).

Källa: SOM-undersökningarna 1991–2023; se Tabell 2.

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Vad är din åsikt om det svenska medlemskapet i EU?" Svartalternativen är: "I huvudsak för det svenska medlemskapet i EU", "I huvudsak emot det svenska medlemskapet i EU", "Har ingen bestämd åsikt i frågan". Obs bara över 50 procent vid ett tillfälle (1996, 52%).

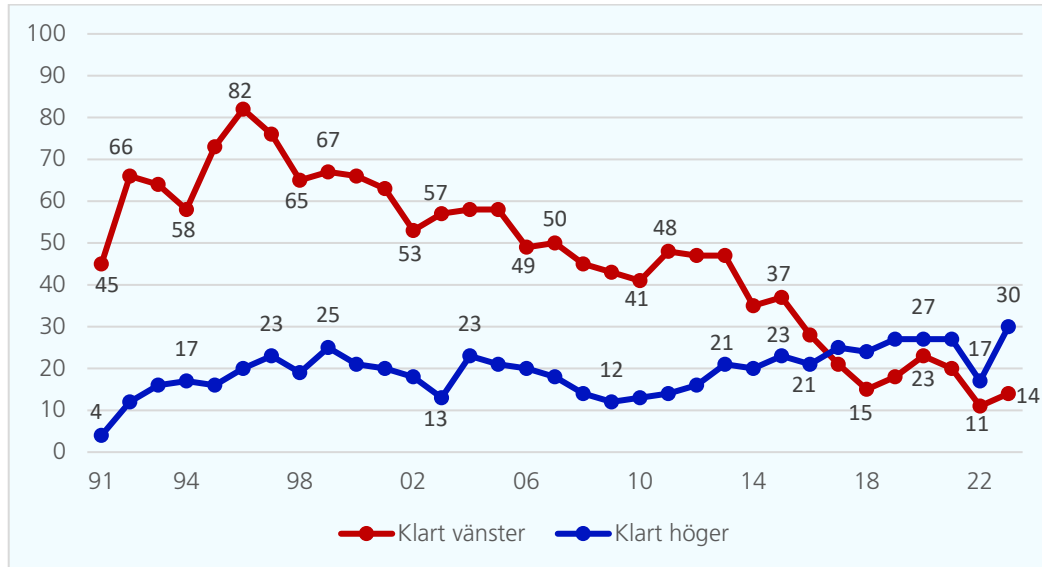
Figur 2 Andel med en negativ inställning till EU 2007-2023 (procent).
Proportion with a negative attitude towards the EU, 2007-2023 (per cent).

Källa: SOM-undersökningarna 2007–2023; se Tabell 4.

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Allmänt sett, vilken är din inställning till EU?". Svartalternativen är: "Mycket positiv", "Ganska positiv", "Varken positiv eller negativ", "Ganska negativ", "Mycket negativ" och "Ingen uppfattning". Extra lågt 2022. En effekt av Rysslands angrepp på Ukraina. Se också 2022 i figur 1.

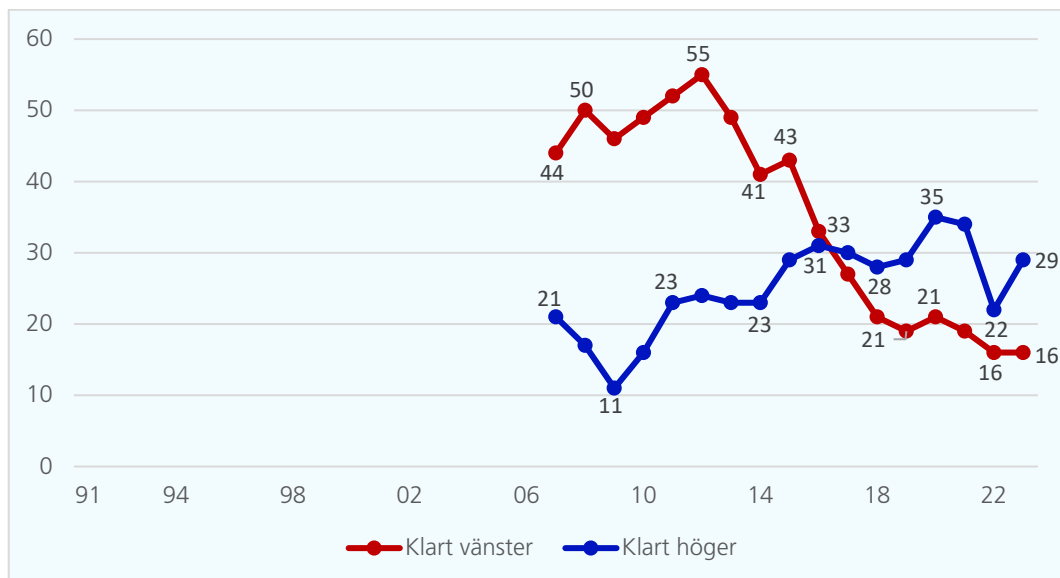
Figur 3 Andel emot ett svenskt EU-medlemskap bland personer klart till vänster respektive klart till höger 1991-2023 (procent).
Proportion of people against a Swedish EU-membership among those clearly to the left and clearly to the right, 1991-2023 (per cent).

Källa: SOM-undersökningarna 1991–2023; se Tabell 2.

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Vad är din åsikt om det svenska medlemskapet i EU?". Svartalternativen är: "I huvudsak för det svenska medlemskapet i EU", "I huvudsak emot det svenska medlemskapet i EU", "Har ingen bestämd åsikt i frågan". Resultaten visar andelen emot EU-medlemskap bland personer som uppfattar sig klart till vänster respektive klart till höger.

Figur 4 Andel med en negativ inställning till EU bland personer klart till vänster respektive klart till höger 2007-2023 (procent).
Proportion of people with a negative attitude towards the EU among those clearly to the left and clearly to the right, 2007-2023 (per cent).

Källa: SOM-undersökningarna 2007–2023; se Tabell 4.

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Allmänt sett, vilken är din inställning till EU?". Svartalternativen är: "Mycket positiv", "Ganska positiv", "Varken positiv eller negativ", "Ganska negativ", "Mycket negativ" och "Ingen uppfattning". Resultaten visar andelen med en negativ inställning till EU bland personer klart till vänster respektive klart till höger på en femgradig självklassificeringsskala.

Figur 5 Andel negativa till Euro som svensk valuta 1995-2023 (procent).
Proportion of people against euro as a currency in Sweden, 1995-2023 (per cent).

Källa: SOM-undersökningarna 1995–2023; se Tabell 5.

Kommentar: Uppgifterna är inhämtade med hjälp av enkätfrågan "Vilken är din åsikt om följande förslag: Sverige bör införa euro som valuta?". Svartalternativen är: "Mycket bra förslag", "Ganska bra förslag", "Varken bra eller dåligt förslag", "Ganska dåligt förslag" och "Mycket dåligt förslag". Obs mest negativt år 2012 (75%).

Referenser

- Blombäck, Sofie & Kary, Thomas (2023). Svensk EU-opinion i tider av krig i Europa i Andersson, Ulrika, Öhberg, Patrik, Carlander, Anders, Martinsson, Johan & Theorin, Nora (red) *Ovisshetens tid*. Göteborg: SOM-institutet.
- Eurobarometer* (2022). Bryssel: EU-kommissionen.
- Gilljam, Mikael & Holmberg, Sören (1996, red). *Ett knappt ja till EU. Väljarna och folkomröstningen 1994*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Holmberg, Sören (2011). EU-kramare: Vilka är dom? i Alvstam, Claes, Jännebring, Birgitta & Naurin, Daniel I *Europamissionens tjänst. Vänbok till Rutger Lindahl*. Göteborg: Centrum för Europaforskning.
- Holmberg, Sören, Näsman, Per, Oscarsson, Henrik & Gudmundson, Kajsa (2020). *Lyssna på väljarna*. Stockholm: Sveriges Television.
- Oscarsson, Henrik (2004). Ideologi fällde euron? i Oscarsson, Henrik & Holmberg, Sören (red). *Kampen om euron*. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen.
- Oscarsson, Henrik & Holmberg, Sören (2004, red). *Kampen om euron*. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen.
- Svensk EU-opinion* (2023). Göteborg: SOM-institutet.
- Weissenbilder, Marcus, Andersson, Ulrika & Öhberg, Patrik (2023). Nu när opinionen omfattar EU – är det dags för Europas Förenta Stater? i Andersson, Ulrika m fl (red). *Ovisshetens tid*. Göteborg: SOM-institutet.

Valforskningsprogrammet
Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet
Box 711, SE-405 30 Göteborg

Valforskningsprogrammet finns vid Statsvetenskapliga institutionen i Göteborg. Sedan 1954 har vi genomfört empiriska studier av opinionsbildning, val och väljarbeteende och undersökt tillståndet och utvecklingen av den svenska representativa demokratin.

Syftet med forskningen är bland annat att förklara varför väljare röstar som de gör och varför val slutar som de gör. Vi spårar och följer trender i svensk valdemokrati och gör jämförelser med utvecklingen i andra länder.

Professor Henrik Ekengren Oscarsson leder det svenska Valforskningsprogrammet.

